

SENSELLARISME

P 06-12

Abocats a dormir al carrer

Fins al juliol s'han atès 1.800 persones que dormien als carrers de Barcelona. Els casos cronificats es mantenen, però augmenten molt els sensellar de pas

FRANCESC MELCIDÓ

Òscar, 56 anys, tretze anys al carrer.

“Seria un somni tenir una habitació, però a aquesta edat és impossible trobar feina”

P 16

Les presons, l'epicentre de la mobilització independentista

P 28-29

REPORTATGE

“Senyoreta, que em podria portar un cafè?”

Cada cop més dones dirigeixen fàbriques, però el sector industrial no s'hi acaba d'adaptar

0-1

SERGIO PÉREZ / REUTERS

P 36-37
ESPORTS

EL VAR S'ALVA LA VICTÒRIA DEL BARÇA EN UN CAMP INDIGNE

Dossier

SENSELLARISME

Dos senseostre als carrers de Barcelona: un demana almoïna i l'altre furga en les escombraries, tots dos al centre de la ciutat. FRANCS MELCÓN

GERMÁN ARANDA
BARCELONA

Joves com la Roberta, de 26 anys, que arriba de Romania amb una promesa de feina que resulta ser falsa, viu un mes al carrer i ara només vol diners per pagar-se el bitllet de tornada al seu país. O com el Lulu, un marroquí de 18 anys que té ganes i aptituds per treballar però no papers i per tant no ho pot fer. O no tan joves, com el Pepe, que als 55 anys porta un any encadenant feines temporals i ara que en té una de fixa no troba habitació.

A Barcelona hi viuen 3.622 sense-llar, segons l'últim recompte municipal, del maig d'aquest any, enfront dels 2.017 de l'any 2008, quan va esclatar la crisi. Entre els d'ara n'hi ha 956 que dormen al carrer, 536 que dormen en assectaments i 2.130 allotjats en equipaments públics i privats. El nou perfil és més jove —la mitjana d'edat baixa dels 45 als 43 anys el 2017— i el 15% tenen feina, el triple que l'any 2012. Continuen predominant els estrangers —un 70% del total, sumant un 49% de comunitaris i un 21% que no ho són—, i cada vegada hi ha més dones: un 15% del total de sense-llar per un 10% el 2016, tot segons els estudis de finals del 2017 del Servei d'Integració Social (SIS) de la ciutat. Però, sobretot, el perfil de sense-llar que més creix és el de pas, el volàtil, el que oscil·la. “Arriba a la ciutat, marxa, troba feina o allotjament, entra en un infrahabitatge o un pis ocupat on no podem fer acompanyament, en torna a sortir... És més difícil de treballar-hi i ens ho plantejem com un gran repte de ca-

Augmenten els sense-llar de pas a Barcelona

1.839 persones, i cada vegada més joves, han dormit al carrer almenys un cop aquest any, més que en tot el 2016

ra al setembre”. Qui ho explica és l'Albert Sales, assessor de l'Ajuntament en drets socials i investigador en pobresa i exclusió habitacional. Entre primers d'any i finals de juliol 1.839 persones diferents que dormen a la via pública han sigut contactades pel SIS, 545 més que durant el mateix període del 2016. En tot l'any 2017 van ser ateses pels serveis socials 2.278 persones que dormien al carrer, un salt molt gran respecte als 1.674 de tot el 2016. El primer trimestre del 2018 la proporció de persones ateses que portaven menys de tres mesos a Barcelona era del 47%, pel 40% de nouvinguts de l'últim trimestre de l'any anterior. La mitjana mensual, en canvi, es manté estable entre les 900 i les 1.000. O sigui, més o menys sempre hi ha la mateixa quantitat de

Fluctuant
Un 47% dels senseostre atesos fins al març portaven menys de tres mesos al carrer

gent dormint al carrer, però cada cop més persones diferents es venen abocades a fer-ho. “La gent arriba a Barcelona per buscar-se la vida i, si troben feina, és tan precària que no els permet accedir a un habitatge, perquè el mercat s'ha disparat”, explica Sales. Les rendes bàsiques i pensions tampoc donen, gairebé mai, per a un lloguer. El sense-llarisme, per tant, és molt més un problema d'accés a l'habitatge que d'exclusió social, tot i que les xarxes familiars i afectives també són determinants.

Entre els que arriben a Barcelona també n'hi ha que ho fan derivats de serveis socials d'altres municipis sense recursos, sobretot si no hi estan empadronats. Tots els centres i entitats consultats per l'ARA esmenten el cas de Vilafraça del Penedès

com a ciutat de procedència de sense-llar als quals els serveis socials han pagat un bitllet de tren a Barcelona. Des de l'Ajuntament de Vilafraça admeten que és una de les solucions per als “transeünts”, tal com els anomenen al seu web. Fonts del consistori defensen que “són ells els que demanen anar a Barcelona”. No és l'únic cas: la subdirectora del centre de primera acollida de la Zona Franca, Eva García, explica el cas d'una mare de Sabadell amb tres filles que, fugint d'un cas de violència de gènere, es van presentar al alberg, que no atien menors d'edat, perquè algú del municipi els hi havia adreçat. O un jove de la Costa d'Ivori que va arribar fa quatre dies des de Jerez de la Fronteira i que encara s'investiga qui l'hi va enviar. “Almenys caldria una trucada per coordinar la feina abans d'enviar-los”, defensa García.

Augmenten els recursos

Al consistori de Barcelona defensen que els esforços contra el sense-llarisme han crescut almenys tant com la dimensió del problema: s'hi destinen 35 milions dels 27 del 2014, s'ha passat d'un miler de places municipals el 2014 a les 1.343 actuals i s'ha duplicat l'equip de carrer del Servei d'Integració Social. Es queixen que els altres municipis i la Generalitat els deixen sols. Des del Govern, que a la tardor presentarà una nova estratègia contra el sense-llarisme a Catalunya, recorden que “és competència municipal” i que destinen 110 milions d'euros a comprar apartaments de grans tenidors destinats a pisos per a persones amb risc d'exclusió habitacional que cediran a les entitats i ajunta-

AGRESSIONS
D'ODI SENSE
DENÚNCIA

El 2016, l'últim del qual es tenen dades, es van registrar cinc denúncies d'agressions d'odi a persones pobres, però el 2015 l'estudi Hatento va estimar que un de cada tres sensellar ha sigut insultat, i un de cada cinc, agredit físicament.

Guia de conceptes
vinculats amb el
sensellarisme

● **Persones sense sostre**
Són les que dormen al carrer i als espais públics o les que, tot i disposar d'un sostre per anar a dormir, es veuen obligades a passar el dia al carrer.

● **Persones sense llar**
Són les que estan residint en un centre, on han de compartir la majoria dels espais (dormitori, cuina i sales d'estar), i per tant no poden fer-se's seus ni personalitzar-se'ls.

● **Rodamons**
És un terme que, com *transseïnt* i *vagabund*, s'ha fet servir sovint despectivament per a les persones que no tenen un lloc de residència i passen molt temps tant al carrer com viatjant.

● **Domicili insegur o inadeguat**
Habitatge del qual no es té el títol legal (a casa de familiars o amics) i que pot ser en un domicili massificat o en barraques.

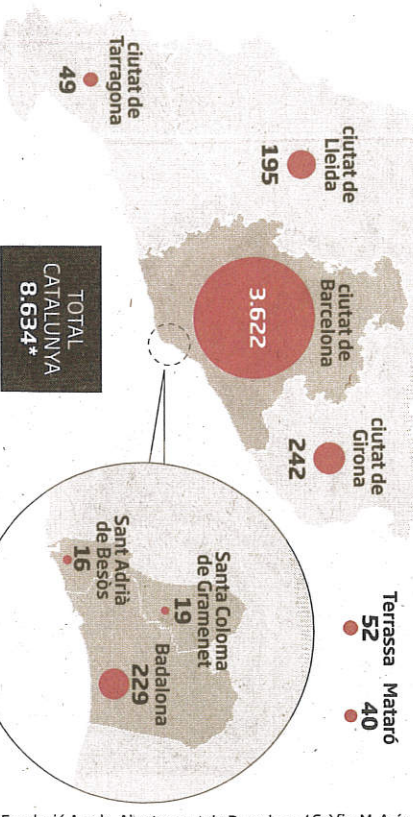

ments. El secretari d'Afers Socials i Famílies, Cesc Iglesias, calcula que així es podran adquirir uns 1.800 pisos al territori català, i assegura que el projecte *Primer la llar* "és un model que ha arribat per quedar-se. Es refereix a la iniciativa de donar un pis als sense-sostre més cronificats.

Les entitats es mostren crítiques amb l'Ajuntament, però reconeixen el seu esforç. El president d'Arrels, Ferran Busquets, ho resumeix assegurant que "si l'Ajuntament ho fes bé, no hi hauria mil persones dormint al carrer". Creu que "els albergs són massa lluny del centre" i que hi hauria d'haver més centres residencials petits. Denuncia que un 40% dels sense-sostre amb què han parlat diuen que no han rebut atenció de les administracions.

ELS SENSELLAR A CATALUNYA

Xifres del maig del 2018

*Xifres de la Generalitat, Etnos 2018

Font: Fundació Arrels, Ajuntament de Barcelona / Gràfic: M. Asín

ORDENANÇA
ADAPTADA ALS
VULNERABLES

L'ordenança de Colau va mantenir el 2015 la prohibició de dormir al carrer, aprovada pel consistori d'Heru l'any 2010, per evitar l'incivisme, però està exempt de complir-la qui no té cap altra opció.

La pujada del lloguer fa més
difícil tornar a tenir una llar

Les entitats alerten que atenen persones que treballen

PAU ESPARCH
BARCELONA

"Cada vegada estem atenent més persones que estan treballant". Ho explica la directora de la Fundació Mambré, Meritxell Colledemont, que assegura que una part dels seus usuaris "no tenen cap problemàtica social, sinó una problemàtica econòmica: necessiten un lloc on viure per un preu just segons el seu salari". La Fundació Mambré, que ofereix pisos a Barcelona per a les persones sense llar, ha fet créixer els últims dos anys el seu programa d'habitatges compartits per a la gent que necessita un espai a un preu assequible. "Amb la baixada dels sous i la pujada del preu del lloguer [l'ant a Barcelona com a la seva àrea metropolitana] es fa incompatible accedir a un habitatge", lamenta Colledemont. Per això l'entitat ofereix uns pisos compartits "a un preu raonable": els usuaris no destinen més d'un 30% dels seus ingressos a pagar l'habitatge i la resta del cost l'assumeix la Fundació.

"Volem que, amb el que estan guanyant, puguin viure i tinguin un espai", relata la directora. "Són persones que tenen ingressos, fins i tot procedents del mercat de treball, però que amb els diners que cobren no poden accedir a un pis ni a una habitació de lloguer", afegeix Colledemont i explica que alguns dels usuaris abans havien pagat per tenir una habitació, però que el preu no els permetia utilitzar la cuina o el lavabo lliurement. Amb els habitatges compartits, la Fundació Mambré també vol oferir uns pisos en condicions "dignes".

Allarguen els processos d'inclusió

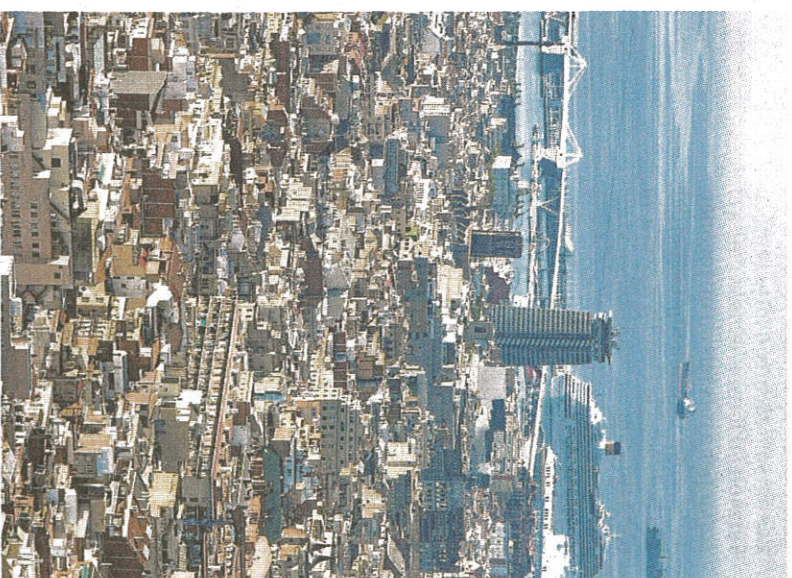
La directora de l'àrea d'inclusió i pobresa de l'Associació Benestar i Desenvolupament (ABD), Núria Salas, alerta que els usuaris que estan en processos d'inclusió han fet els seus plans de treball i els han cobert correctament, i per tant, "podrien ser persones autònomes amb el seu habitatge i economia". "Però com que no troben recursos desotrida al mercat immobiliari encara els hem d'atendre", remarca. Per exemple, el preu que es demana a Barcelona o a l'àrea metropolitana per una habitació de lloguer "molts dels usuaris que cobren la renda garantida de ciutadania [RGCI] no el poden assumir", subratlla Salas. Aquesta dificultat per accedir a una llar també provoca que les entitats es vegin obligades a atendre els usuaris durant un període de temps més llarg. "No tenir un habitatge digue fa que les persones estiguin en una situació de vulnerabilitat i puguin tornar a recaure", apunta.

Però la pujada del preu del lloguer a Barcelona i la seva àrea metropolitana no només ha tingut impacte en les persones, sinó també en les mateixes entitats socials. Salas explica que l'ABD té un pis de lloguer a Ciutat Vella on atén persones amb VIH en risc d'exclusió. Fa uns mesos, el contracte de lloguer s'acabava i els propietaris proposaven un increment del 40% del preu del lloguer: "Això va posar en risc un servei que tenim des de fa més de 15 anys". Al final, amb recursos de finançament i una negociació amb els propietaris —que van reduir una part de l'augment proposat—, l'entitat podrà continuar un any més al pis.

Cada cop més diners al lloguer

"No és un cas aïllat. Ens hi trobem cada vegada que hem de renovar un contracte de lloguer", avisa Salas, que afegeix que la situació "posa en risc els serveis residencials per a persones que no poden accedir a un habitatge de cap altra manera". "Els propietaris estan disposats a renovar-nos perquè estan satisfets, però també tenen la sensació que, si no demanen un increment, estan perdent l'oportunitat de guanyar més diners", assegura Colledemont, que subratlla que, a mesura que passa el temps, els diners que han de destinar a pagar el lloguer "van pujant". Per això les entitats són conscients que, si el preu del mercat immobiliari a Barcelona continua alçada, hauran de buscar alternatives. —

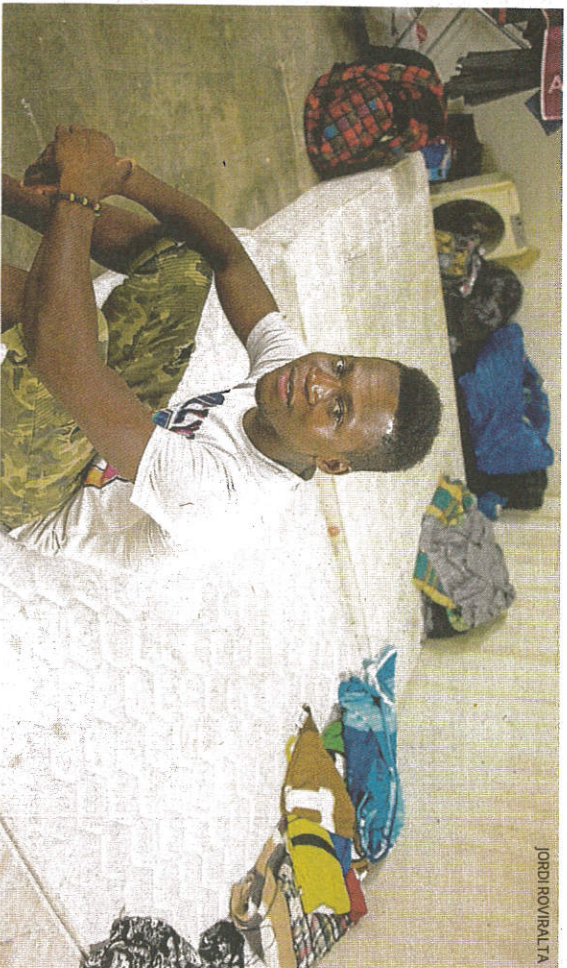
Barcelona registra un augment del preu del mercat immobiliari que condicionarà el futur de les persones en situació vulnerable i el de les mateixes entitats. F. MELCON

SENSELLARISME

Veus sense casa: joves, migrants i treballadors

JORDI ROVIRALLA

Musah, 22 anys

“Dormir? Al carrer sempre tens un ull obert”

Loloreta arriba fins al carrer: algú està fregint pollastre sabrat a l'interior d'un dels edificis de la plaça Gardunya, al Raval. Els únics baixos que encara tenen la porta oberta, malgrat que s'està fent fosc, són els del número 5. A la primera estança que s'entreen, un home segeix la ronda de notícies del 3/24 des del sofà mentre d'altres entren i surten. Al fons, el Musah cuina el sopar per a tots ells en un fogonet. Té 22 anys, un Samsung esquadrat a la butxaca i la família a Accra, la capital de Ghana. “Si no haguessis trobat aquesta gent, encara estaria dormint al carrer”, explica des d'un matalàs mentre vigila que la carn no s'enganyi. Quan parla d’“aquesta gent”, el Musah es refereix a les desenes de migrants que es van tancar a l'edifici de l'antiga Escola Massana al mes d'abril i encara hi són. S'hi han tancat indefinidament per demanar, entre altres coses, derogar la llei d'extrangeria.

El Musah volia venir a Barcelona des que va acabar l'institut. Llavors va començar a estalviar per poder fer el viatge. Però quan va arribar a la capital catalana, fa cinc mesos, no hi coneixia ningú. “Quan viatges, vinguis d'on vinguis, estàs molt sol els primers dies”, diu en anglès, que és la llengua oficial del seu país. En el seu cas, ell va arri-

Aspiració
Quan va acabar l'institut, va començar a estalviar per venir a Barcelona

bar-hi després d'una escala aèria al Marroc, un viatge amb pastera per creuar el Mediterrani i un últim trajecte en bus. I fins que no va conèixer els companys de la tançada va estar *dormint*. “Dormir? Sempre tens un ull obert al carrer!” – uns dies al centre de Barcelona: a la plaça Catalunya. Entre turistes, coloms i carros de neteja. Algunes persones li donaven adreces de serveis socials, d'altres passaven de llarg. “Encara que dormís al ras, tinc casa meua a Ghana i els meus pares treballen: si hi ha gent de Londres que ve aquí per passar-hi una temporada i necessita treballar, per què no puc fer-ho jo?”

El Musah està tramitant l'embaronament per tenir accés a la sanitat pública. Els seus objectius ara són fer xarxa – “A tothom qui coneix explico la meua història” –, estudiar castellà i trobar alguna feina per tenir ingressos. “Aliments, per ara, tinc un sastre i no em roben”, diu.

Mentre acaba d'explicar la seva història, arriben un parell de noies estrangeres que es fan una selfie davant del decàleg reivindicatiu de la tançada. Ni se'l llegeixen. El punt número vuit de la llista diu: “Contra el racisme institucional”.

El Musah les mira, es gira i insisteix: “No seria estrany que tu volguessis anar a l'Àfrica a treballar i conèixer algun país, no?” —

“M'agrada viure a la zona alta de la ciutat”

Óscar, 56 anys

LÓscar dorm al terra d'un portal. Es lleva cada dia a les set del matí, pren un cafè al bar més pròxim i,

llevat de quan està buscant menjar, passa la resta del dia “mirant els cotxes i com passa la gent”, assegut a la vorera de la seva cantonada preferida del barri de Sant Gervasi, acompanyat del seu gos, el Moreno. Surt fins i tot a les imatges del Google Maps. “No vaig veure passar el cotxe que fa les fotos: m'ho va dir un amic”.

Als seus 56 anys, en fa tretze que és al carrer i respon al perfil dels sense sostre cronificats que gaubré renuncien a deixar-ho de ser o ho tenen molt coll avall. Va perdre la seva feina de soldador, es va enfadar amb els seus pares i va marxar de casa, ja amb 43 anys. “Tenia set de llibertat i em vaig dir: em donaré un respir. Però encara dura”, explica. Amb les seves germanes també ha trenat la relació. Assegura que “seria un somni” tenir un habitatge on viure, però creu que “a aquesta edat és impossible trobar feina”. Tanmateix, no dramatitza mai la seva situació i de vegades mostra un cert orgull per la seva condició: “La llibertat que tinc no la canvio per res del món”. “No em falta de res, aquí. A més, m'agra-

da viure a la zona alta de la ciutat. Jo no demano diners, deixo el pot i que em donin el que vulguin. No em puc queixar: em deixen bastant”, explica.

Quan només feia un any que vivia al carrer s'hi va trobar el seu gos, el Moreno, i des de llavors no se n'ha separat. “Ho és tot per a mi. Parlo més amb ell que amb la gent”, explica mentre es fan petons. “No m'agraden els albergs perquè no hi puc entrar amb ell”, diu. Representa desenes de persones que continuen al carrer perquè no volen que els separin dels seus animals de companyia. La fundació animalista FADA està fent una campanya de conscienciació per tal que deixin entrar els animals als albergs, i mira de connectar a través de les mascotes amb la població que viu al carrer i que no confia en les institucions. Un assistent social ha de visitar aviat l'Óscar i ajudar-lo a trobar un llit i un sostre per a ell i el Moreno. Allà hi podrà portar les seves dues maletes: una està amb ell tot el dia i l'altra, amb la roba d'hivern, la té guardada en un traster. No té gaires pertinençes més i, fora d'algunes fotografies que fa guardar en un bar, la resta de records els guarda “aquí”, diu, assenyalant-se el cap amb el dit. —

FRANCESC MELGÓN

Contra els estigmes, contra les agressions, contra les addiccions, contra la falta de menjar, contra els taps burocràtics que impedeixen tenir papers, contra el fred, contra la calor, contra la pluja, contra un mercat immobiliari impossible, contra la solitud, contra la brutícia, contra les normes dels albergs i la falta d'intimitat, contra la duresa de l'asfalt. Viure sense llar és una lluita diària, i costa molt més sortir-ne que no pas entrar-hi. L'ARA ha parlat amb quatre testimonis en exclusió residencial

GERMÁN ARANDA / LAIA SERÓ * BARCELONA

José, 55 anys

“Ara guanyo 800 euros, però costa molt trobar habitació”

l'oti que fa quatre anys que no té llar, José Carrasco Neto, Pepe, de 55 anys, no ha parlat mai de treballar. Bé, només durant els sis mesos que va passar amb depressió durant la seva primera etapa al carrer. “No tenia ganes de res i el metge em va donar unes pastilles, però les vaig deixar al cap de dues setmanes quan vaig veure que no em feien res”. Va ser més aviat la seva empenya el que li va permetre superar-ho.

Originari de La Línea de la Concepció – “allà, si no és amb la droga no tens feina” –, va arribar a Barcelona l'any 2004 perquè el seu germà hi havia trobat feina. Al cap de dues setmanes va entrar a treballar com a cap d'equip de *Pàgines Grogues*, però “amb tot el tema d'internet, la publicació cada cop era més primari anaven acomiadant gent fins que em va arribar a mi”. Amb coneixements d'electricitat, mecànica i construcció, encara va tenir un parell de feines més com a taxista i a Energies de Portugal abans de quedar-se al carrer, a la mateixa època que va trencar amb la seva parella.

Es va quedar al carrer l'any 2014 i allà, explica, “beus alcohol tant si com no, perquè no tens res a fer i a més estàs en un pou: no pots trobar feina i, si en trobes, havent de pensar cada dia on dormir i on dutxar-te, costa molt mantenir-la”. Al Parc de la Ciutadella, on dormia, s'hi va trobar un dels seus millors amics, ex-

company de feina a les *Pàgines Grogues* i que havia sigut guàrdia civil. “Qui ens ho havia de dir, que ens trobariem al carrer, si ens havíem recorregut tot Espanya fent entrega de les guies”, s'exclama. Quan els van fer fora del parc dormien als porxos del Born, de l'avinguda Marquès de l'Argentera, i de vegades en algun caixer.

Durant el primer any al carrer el José cobrava l'atur, però a partir del segon va haver de buscar feina. A la zona vegada va guanyar uns calés extra inflant bombolles al passeig de l'Arc de Triomf, però, sobretot, repartia papers pels bars i els carrers oferint-se per fer reparacions i petites obres a casa. Però continuava bevent. “Fins que un dia vaig pensar: he de buscar un suport, alguna cosa a què agafar-me. I el primer que vaig fer és deixar de beure i allunyar-me d'un entorn al carrer on qui més qui menys bevia o es drogava”. El segon pas va ser plantar-se

tres dies seguits a l'alberg de la Zona Franca l'estiu de l'any passat fins que li van donar un llit. “Un cop tens un lloc per dutxar-te i dormir és més fàcil mantenir una feina”, admet.

Amb un contracte fix

I així, de seguida i amb l'ajuda de Càritas, va trobar feina dirigint el trànsit de taxis a l'aeroport. Després el van contractar com a amosso de magatzem durant quatre mesos en una gran empresa de roba per a les campanyes de Nadal i el Black Friday. Amb les bones referències – “soc un *curran-te*: no m'agrada estar-me quiet” – el van trucar de la seva actual feina, on l'acaben de fer fix i, on condueix un carretó mecànic i, a més, l'han donat el títol de conductor, tot i que ja sabia portar-lo. “Ara guanyo 800 euros però costa molt trobar habitació”, diu. Mentre busca, continua dormint a l'alberg per a senseostres Creu de Molers, on té una habitació individual des de fa set mesos. “Dec haver vist unes 200 habitacions en els tres mesos que fa que en busco una, però o em diuen que prefereixen nois o la donen al-
gú altre”, diu, resignat. —

“Només vull els diners per tornar a casa”

Roberta, 26 anys

Quan estàs assegut al terra d'una boca del metro veus centenars de genolls cada hora. Els usuaris que transiten amb presses ni et miren, t'esquiven – en molts casos sense aixecar la vista del mòbil –. Però la indiferència creix si hi ets per demanar diners, com la Roberta, que està asseguda a pocs metres de les màquines expenedores d'una de les entrades amb més afluència de la parada d'Universitat. Amb les mans sosté un got de cafè amb monedes a dins, però ningú li presta atenció. Mentre s'acaricia les trenes llargues dels cabells, ja desfilades, explica que fa tres setmanes que dorm als carrers de Barcelona. Es fa entendre en italià perquè durant un temps va estar cuidant una senyora gran a Bari, al sud d'Itàlia. Però ella és de Bucarest, la capital de Romania. Diu que va decidir venir a Catalunya perquè una amiga de la infància hi té un restaurant i li va assegurar que li donaria feina. Però la promesa no es va complir i es va veure obligada a passar les nits al ras mentre busca com tornar a casa. Com la Roberta, hi ha moltes persones que només s'estan al carrer de manera puntual: uns dies o unes setmanes. De fet, aquest és un dels perfils que més ha crescut l'últim any. “Tinc ganes de tornar amb el meu fill: quan aconseguixi els diners, marxaré”, explica trista mentre treu del bolso una fotografia plastificada en què apareixen un nen rosset als braços de la seva àvia i dues preadolescents amb vestits llargs, que són les seves germanes.

El bitllet de toirrada a casa costa uns 90 euros, i al got de la Roberta amb prou feines hi ha diners. Ella en va portar uns quants quan va venir, però va gastar-se'ls en el lloguer de l'habitació on va dormir els primers dies que era a Barcelona. S'hi va

estar pocs dies perquè, com que la feina no arribava, va haver de marxar. Des d'aleshores, el lavabo d'un bar de Sant Antoni i alguns racons del barri, com aquesta boca del metro d'Universitat – “Vinc aquí perquèestic més amagada i, així, la policia no m'empatia tant” –, són casa seva. El canber del bar del costat li deixa utilitzar el lavabo quan ho necessita. Però la Roberta no sap que Barcelona té alguns locals que, amb més o menys recursos, ofereixen algun àpat i la possibilitat de dutxar-se a les persones que viuen al carrer. Ningú s'ha ajupit a dir-li – el dia que van parlar amb ella només s'hi havia acostat una persona, que li havia dut dos kiwis –. La falta d'informació és una de les principals queixes que formulen els que s'han vist abocats a dormir al carrer. Els primers dies, diuen, són els més difícils. Sobretot si ets dona, perquè també estàs exposada a discriminacions de gènere. La Roberta té 26 anys. —

SENSELLARISME

De l'alberg al pis social: solucions d'emergència

Dels 3.620 sensellar de Barcelona, 2.130 dormen en recursos residencials d'emergència, dels quals 1.343 són places de titularitat pública. Unes 200 persones van dormir en hotels i pensions pagats per l'Ajuntament l'any 2017. Albergs amb habitacions compartides i individuals, pisos socials i centres especialitzats acullen la resta

GERMÁN ARANDA * BARCELONA

Centre de primera acollida Zona Franca
Una habitació amb 82 llits enmig d'un polígon industrial

A la porta, dos joves marroquins de 20 anys amb la pell i la roba brutes s'esperen per inscriure's. Lluny del centre i amb el soroll de les grues enmig d'un polígon industrial, és l'alberg de referència per als qui dormen al carrer. "T'hi apuntes i et truquen quan s'obre una plaça. Hi ha 120 places reparades en una gran habitació amb 82 llits i dues de més petites, una amb 19 i una altra per a les 16 dones que acullen. També n'hi ha tres d'individuais per a perfils especials. Tenen un hort urba, una gran terrassa i una pista esportiva. No s'hi pot consumir alcohol i durant el dia les habitacions han d'estar buides, tot i que es fan excepcions per als que treballen de nit. "Quan vaig començar a treballar aquí, el 2006, hi residien persones més deteriorades que ara", diu l'Eva García, subdirectora del centre. D'aquí se'ls pot derivar a centres més especialitzats.

CELIA ATSEI

Primer l'allar

El projecte pilot de l'Ajuntament entrega habitatges individuals

El Pedro té 65 anys i porta uns dies sense beure, però "el llop sempre està al guiat". Fa tres anys que viu en un pis individual al del Raval i se li dibuixa un somriure quan ensenya la paret que ha cuinat al migdia i de la qual encara en queda la mel·lata. Aporta un terç dels seus ingressos, pensió per invalidesa i complement de 600 euros per pagar el lloguer d'aquest pis d'Arrels, que l'hi ha donat amb l'única condició que compleixi les normes de convivència. "No hi ha paraules per agrair això, m'encanta portar la roba planxada. Cada dia em llevo a les sis i netejo el pis", explica, i ensenya les fotos penjades a la paret de la seva habitació. Arrels té 70 pisos del projecte *Primer la llar*, i l'Ajuntament 65, que donen habitatge estable als sensellar més crònics. S'inspira en el *housing first* nord-americà i finlandès.

Centre residencial per a joves Maria Feixa

Obert aquest mateix any, acull molts extutelats que perden els ajuts de la DGAIA

CELIA ATSEI

L'augment de joves extutelats que es queden sense llar - molts dels quals eren menors estrangers no acompanyats - va fer que l'Ajuntament obrís aquest centre per a nois d'entre 18 i 25 anys, amb 21 places, el gener passat. Té habitacions dobles i individuals. La Sàjina, catalana de 19 anys, es va descobrir amb la seva mare i va passar un mes al carrer; no té feina. Lulu Abdallah, marroquí de 18 anys que va arribar al gener a Barcelona ja parla castellà i una mica de català, va passar dos dies al carrer i després al CPA de la Zona Franca, d'on el van derivar cap aquí; ha fet cursos de perruqueria i de neteja i vol treballar, però no té papers. El centre ofereix orientació laboral gràcies als 15 professionals que hi treballen. Aquest mateix any el consistori ha obert un altre centre especialitzat, Cal Muns, per a sensellar amb trastorns mentals.

Pis zero

Al mig del Raval, és el centre de més baixa exigència, on els usuaris poden consumir

A Arrels creuen que donar pisos individuals a persones sense llar és el model de futur. "Però si no hi ha places o no hi poden conviure, ens sembla molt dur que l'alternativa sigui el carrer", explica Ester Sánchez, responsable de l'equip de suport a la persona. Per això han obert un pis compartit al Raval, amb deu llits en un únic espai que només s'obre al nit de molt baixa exigència. "És com si fos un caixer", explica l'Ester, en relació a la manca de normes. Fins i tot s'hi pot consumir alcohol. A la seva àmplia terrassa converseven el Gustavo, un nicaragüenc de 50 anys sense papers que arriba begut, i l'Antonio, invident d'espanyol de 56 que sempre demana diners al carrer Pelai. Durant el dia l'espai es transforma en oficines d'Arrels. "Hi ha molts espais que es podrien aprofitar de nit perquè la gent no dormi al carrer".

SENSELLARISME

“Ara ningú recorda que vaig dormir al ras”

Només un 4% de les persones que viuen al carrer hi són per voluntat pròpia

**L'ÀIA SERÓ
BARCELONA**

olanda Galmes es cargola el cigaret amb cura perquè té una ferida al pit gros. Se la va fer tallant verdures al restaurant on treballava fins a la setmana passada. Però ara ja la porta destapada, perquè va decidir deixar la feina i buscar-ne una de nova que li permetés continuar pagant el lloguer del pis que comparteix amb tres persones més i un gat a la zona de Sant Andreu de Barcelona. Allà hi té el seu lli, el seu cafè, el seu silenci. Recalca els possessius. Segurament erquè durant molt de temps no va poder-los utilitzar. Quan va venir de Màlaga buscant els seus orígens –va anar a Sant Feliu de Guixols–, la Yolanda no va trobar feina i es va veure obligada a viure gairebé tres mesos als carrers de Barcelona: “Ara ningú recorda que vaig dormir al ras”.

Aquelles setmanes ella va continuar fent cursos per millorar l'anglès, encadenava algunes feinetes precàries i participava en el cultiu d'un hort comunitari. “No m'adonava de la meua situació fins que tothom marxava a casa”, explica asseguda en un banc de la plaça d'Àngel Pestaña, al barri de la Prosperitat de Barcelona, a pocs metres de l'entrada del pàrquing on ella dormia. Al contrari del que molts pensen, un estudi realitzat a Catalunya el 2014 indica que només al voltant d'un 4% de les persones que viuen al carrer hi són perquè volen. A més, la majoria dels que s'hi veuen abocats hi passen un període curt de temps. Llavors, com la Yolanda, entren a la roda dels serveis socials: pensió, alberg, pis d'inclusió... El procés es pot allargar però, i quan es pot dir que la persona se n'ha sortit? Quan es considera que té una llar segura i ha refet la xarxa emocional.

Cal una feina?
La Yolanda es veu regularment amb les voluntàries de l'entitat Lola No Estàs Sola. Elles acompanyen dones que viuen al carrer a través del labe-
nt dels serveis socials, les orienten en el mercat laboral i les ajuden a trobar habitatge. A la Yolanda, per exemple, la van guiar quan va trobar feina i buscava pis. Ho agraeix a *las solas*: “Al pis ja no se'm crida pel número de l'habitatge, com passava a l'alberg; he tornat a ser la Yolanda”.
Des de l'entitat denuncien que falten “recursos” específics per a dones sense sostre i demanen que es visibilitzin els problemes que pateixen aquestes dones, perquè “les discriminacions, els comentaris sexuals, els maltractaments i els abusos al carrer es multipliquen”.

Ara bé, també es pot sortir d'un episodi de sensellarisme sense un contracte laboral. Perquè la persona no pot treballar o perquè la feina no arriba –o sí, però és tan precària que no et permet pagar un habitatge amb

La Yolanda, que va viure durant tres mesos als carrers del barri barceloní de la Prosperitat, on està feta la fotografia, viu ara al districte veí de Sant Andreu. CELIA AISÈ

d'Antoni Cortinas. En plena crisi el van acomiadar i la seva família no el va poder ajudar. Llavors van venir els impagaments, un desnonament “sense anestèsia” i després, el carrer. Ara té 58 anys, és al·lúria, fa xerrades i participa en el Consell Municipal de Benestar Social. Amb el poc que té, paga un lloguer reduït d'un pis del Centre d'Accollida Assís. Els últims mesos ha fet cursos d'informàtica per obtenir titulacions, però no li ha sortit res estable. Quan li preguntem si considera que ha sortit del sense-

**Masclisme
Les dones
pateixen més
agressions i
comentaris
sexuals**

llarisme, no dubta: “N'he sortit! Sensellarisme estic patint les mateixes conseqüències de la crisi que la resta de la societat”.

L'assignatura pendent

Un noi que creua la plaça d'Àngel Pestaña s'acosta a la Yolanda per demanar-li foc. La interromp. Estava explicant que cadascú se'n surt a la seva manera però que, a banda de la llar, la dimensió emocional és clau. Parla d'autoestima, d'orgull de ser qui ets, de recuperar l'amor propi. Però és difícil. “No se'n va mai el que sentis quan uns joves et desporten al crit de: «Aixeca't, gandull!»”. L'antropòleg i expert en sensellarisme Joan Uribe li dona la raó: “L'acompanyament psicològic és una de les grans assignatures pendents dels processos de superació del sensellarisme”.

Una de les poques entitats que abordem aquest aspecte és Psicòlegs Sense Fronteres. Ells també es queixen de la falta de recursos. “Les persones que viuen al carrer han trencat elsllaços familiars i viuen situacions d'inseguretat i desgast psicològic que les fan més vulnerables”, explica una de les voluntàries. Les trobades de l'entitat Lola No Estàs Sola també intenten reforçar aquest vessant. Sobretot es troben dones amb quadres d'ansietat, de depressió, de molt baixa autoestima. La Yolanda, per demostrar que es pot sortir del sensellarisme, ha optat per explicar la seva història tant com pot: “Per què la gent té por d'acostar-se a les perso-

**L'escenari
dels ‘invisibles’**

“Jo també soc persona” és una de les frases que més han repetit les persones entrevistades per fer aquest dossier. Antoni Cortinas diu que és perquè és com si et convertissis en “mobiliari urbà”. Com si deixessis de formar part de l'espècie humana. Yolanda Galmes reconeix que fa mal, quan els viants passen de llarg, Es fa difícil suportar que facin “com que no et veuen per vergonya”. Certament, són un dels col·lectius més invisibilitzats de la nostra societat. En un intent de lluitar-hi, al mes de maig el director de teatre Juan Carlos Martel i el dramaturg Joan Yago van estrenar l'obra *Sis personages* al Teatre Lliure, que volia explicar les històries dels que viuen al carrer en silenci (perquè poques vegades els escoltem). La proposta va triomfar, es van esgotar les entrades i la van prorrogar. Potser un dels motius del seu èxit va ser que els protagonistes no eren actors, sinó cinc homes que havien passat per situacions de sensellarisme. El sisè és un mort que està molt present a l'obra, d'aquí el seu títol. Per un cop, el Jesús, l'Enric, el Valerí, el Martí i l'Udo van desenganxarse del decorat.

Reunió de les membres de l'entitat Lola No Estàs

SENSELLARISME

Juha Kaakinen

CEO DE Y-FOUNDATION

“El ‘housing first’ no serveix de res si no hi ha parc d’habitatge públic”

G. A
BARCELONA

entre a la resta de la Unió Europea sensellarisme creix, segons l'últim estudi de la Federació Europea Entitats que Treballen amb els Sensellar (FEANTSA), Finlàndia ha mogut en sentit oposat. Entre el 2010 i el 2016 en punts com el Regne Unit el sensellarisme creixia un 44%, però a Finlàndia queia un 35% actualment quasi no hi ha el perfil de persona que viu al carrer. El *pro-cte housing first*, que consisteix a donar pis als sensellar més cronifats, és un dels principals responsables d'aquest èxit, tot i que no l'únic. A Catalunya i Barcelona s'hi han inscrit. Juha Kaakinen, a través de l'entitat Y-Foundation, que dirigeix a ser-ne un dels impulsors.

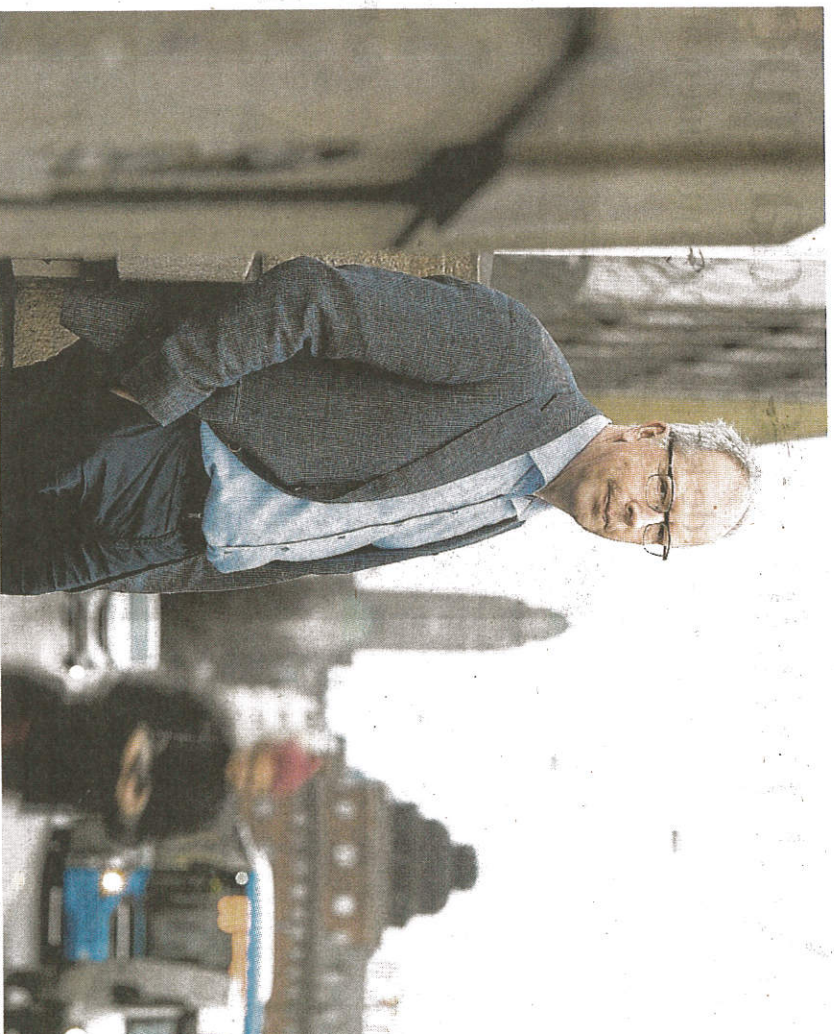
un equip professional específic que dona suport als sensellar que van als pisos, mentre que a Finlàndia se'n poden ocupar els serveis socials, perquè a Europa són més potents.

¿Creu que el model pot funcionar en països com ara a Catalunya?

Pot funcionar a tot arreu. El que passa a l'estat espanyol i en altres països com Irlanda o Austràlia és que no hi ha prou parc d'habitatge públic. Es per això que alguns experiments són molt petits. Sense parc d'habitatge públic, el model *housing first* no serveix de res. A Finlàndia el nostre govern porta 30 anys construint i comprant habitatge públic, amb l'ajuda de les entitats. Aquesta és la principal eina contra l'exclusió habitacional.

¿Quan va arribar la Y-Foundation a la conclusió que donar un pis a un sensellar era la millor opció?

Des del 1985 treballam en aquest sentit, però va ser el 2007 quan vam analitzar a fons el problema a Finlàndia i, amb suport, vam entendre que les solucions temporals no servien per als més vulnerables i per als sensellar de llarg termini, que primer havíem de canviar la idea que es tractava d'una escala de fites. Una llar és el que necessita i vol un sensellar, i no se l'ha de guanyar solucionant els altres problemes abans de tenir un pis.

SANNALIMMÄTÄMINEN

Finlàndia
“El 84% dels sensellar viuen amb amics, no tenim ningú dormint al ras”

Tot i que el sensellarisme ha minvat molt a Finlàndia, encara hi ha 6.644 persones sense casa en un país que té cinc milions i mig d'habitants. Per què?
A Finlàndia la nostra definició de sensellar inclou persones que viuen temporalment amb els seus amics i familiars, un perfil que en realitat representa un 84% dels nostres sensellar. En canvi, en molts països no més compten els que dormen al carrer, però nosaltres ja no tenim aquest tipus de perfil, de persones que es veuen obligades a passar la nit al ras.
Per què una solució que sembla tan senzilla com donar un pis a un sensellar costa tant d'adoptar a la resta de països?

Falta voluntat política. Molts diuen que el *housing first* és car, però encara és més car no resoldre el problema dels sensellar. A més, en molts països hi ha la visió que els que són sensellar tenen la culpa de ser-ne i per tant no mereixen tenir un habitatge. Des del meu punt de vista, es tracta d'una actitud falsa i èticament inacceptable.

L'Ajuntament de Barcelona creu que una de les claus de Finlàndia és que l'estat s'hi va involucrar. ¿Hi està d'acord?

És cert que és un problema nacional i per tant l'estat s'hi ha d'implacar, però a la pràctica les autoritats locals tenen la clau de les solucions. Poden decidir si es construeix habitatge social o de lliure mercat. —

Els sense-sostre ocupen els carrers de San Francisco

NÚRIA FERRAGUTCASAS
NOVA YORK

Als campanyaments de persones sense llar ocupen carrers del centre. I les descombraries, agulles de drogadoles, i orina i excrements d'humans omplen les voreres. Els veïns de San Francisco n'estan farts i creuen que la situació s'ha fet insostenible. La ciutat fa dècades que lluita contra el sensellarisme. El problema no és nou ni tampoc ha sorgit pel boom tecnològic que ha disparat els preus de l'habitatge. Però els últims dos anys s'ha fet més visible.

San Francisco té unes 7.500 persones sense sostre. Però Nova York és de llarg la ciutat dels Estats Units que té més: uns 76.000 –la xifra més alta des de la Depressió dels anys 30–. En canvi, si es té en compte la seva població, la ciutat californiana, amb 795 persones sense llar per 100.000 habitants, s'acosta a la primera metròpoli nord-americana

Una de les raons del per les quals el sensellarisme s'ha fet més visible a San Francisco és la transformació de barris fins fa poc més assequibles i menys poblats com ara el SOMA i el Mission Bay. A mesura que s'han construït nous habitatges han desaparegut els loftis i edificis abandonats que eren el refugi de moltes persones sense sostre. A aquest problema, a més, s'hi afegeix el poc nombre d'albergs d'acollida que té la ciutat, a diferència d'altres com ara Nova York o Washington. D'altra banda, les noves promocions immobiliàries no han servit per reduir el preu del lloguer –un pis d'una habitació costa de mitjana 3.400 dòlars–. La ciutat no dona l'abast per absorbir els 10.000 habitants a l'any que ha guanyat des del 2010. I, per tant, complica les polítiques per combatre el sensellarisme.

La seva flamant alcaldessa, London Breed, va prometre en campanya eliminar en un any els campaments dels sense-sostre. I, des de l'inici

Imatge d'arxiu d'un sensellar instal·lant-se sota d'un pont.

REVERS

ha començat a fer. Breed, la primera dona afroamericana que dirigeix San Francisco, també ha presentat un pressupost que inclou centenars de milions de dòlars en els pròxims dos anys per contractar més personal de neteja del carrer i crear més

tre, anomenats *centres de navegació* perquè personal de l'Ajuntament els ajuda a buscar feina i casa, i a accedir als serveis públics.

Programes públics

Un dels seus antecessors, l'alcaldede Gavin Newsom –que és candidat a les eleccions a governador de Califòrnia d'aquest novembre–, va prometre el 2004 acabar amb el sensellarisme en 10 anys. Va invertir en aquest objectiu 1.500 milions de dòlars i va aconseguir treure gairebé 20.000 sense-sostre del carrer. Però, tot i així, la xifra de persones sense llar continua avui sent la mateixa de fa una dècada –això sí, es va observar una reducció d'uns milers entre el 2012 i el 2014–. Quan Newsom va deixar l'alcaldia, el 2011, el nou alcalde Ed Lee va decidir reduir els fons del programa Housing First –que posa l'accent a allotjar primer els sensellar abans de tractar altres problemes– i en plena crisi econòmica es va centrar en la creació de llocs de treball.